

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НІМЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Фразеологія залишається однією із найбільш досліджуваних галузей мовознавства, проте і досі думки лінгвістів розходяться у розумінні тих чи інших проблем фразеології. Так, на сьогодні відомі понад десяток дефініцій фразеологічної одиниць, але жодна з них не знайшла загального визнання. Питання перекладу ідіом (фразеологічні сполучення, прислів'я та приказки тощо) дуже суттєві не тільки для практики, але й для теорії перекладу. Автентичний переклад фразеологізмів викликає значні труднощі, оскільки їм притаманне розмовне забарвлення, афористичність, образність, лаконізм. Використання фразеологізмів характерне як для художньої літератури та публіцистики, так і для живого мовлення. Ці питання слід розглядати не тільки як проблему перекладу художньої літератури, але й як надзвичайно важливу загальну проблему перекладу [1].

Контрастивне вивчення фразеологічних систем німецької та української мов, як свідчать дослідження останніх років, тільки починається. Лише в 70-х роках з'явилися фрагментарні праці, що стосуються окремих питань контрастивної фразеології, зокрема німецької та української. Незважаючи на те, що фразеологія як мовне явище є універсальною, в кожній конкретній мові вона має свої особливі форми вираження. Це пояснюється тим, що фразеологізми порівняно з одиницями інших рівнів – фонемою, морфемою, словом – характеризуються складнішою лексико-граматичною і смисловою структурою. В утворенні, формуванні й розвитку цих структур особливу роль відіграють екстралінгвістичні та етнолінгвістичні фактори, які й обумовлюють їх національний характер. Фразеологія, на думку сучасних дослідників-фразеологів, саме і є тією галуззю мовознавства, де найяскравіше відображається національна своєрідність мови [2].

Адекватний переклад німецьких ФО українською мовою передбачає насамперед збереження всього обсягу референційних значень і стилістичного забарвлення. Отже, під час перекладу обов'язково передаються такі аспекти:

- основний зміст висловлювання;
- додатковий зміст висловлювання;
- актуалізований зміст;
- жанрово-стильова належність ФО;
- ступінь мовної стандартності (вживаності).

Проблема перекладу німецьких ФО українською мовою ускладнюється залежно від кількості зазначених аспектів, які треба передати при перекладі. ФО, природно, можуть різнитися також і роллю окремих аспектів у їх загальному семантико-стилістичному навантаженні:

- фразеологічні вирази (прислів'я, приказки, інтернаціональні фразеологізми тощо): *die Extreme berühren sich* – крайності сходяться; *heilige Einfalt* – свята простота; *auf dem großen Fuß leben* – жити на широку ногу;
- деякі парні словосполучення: *hin und her* – туди і назад; *Freund und Feind* – друг і недруг [3].

Для адекватної передачі наведених фразеологізмів необхідно, перш за все, добре розуміти їх зміст, адже заміна окремих компонентів мови оригіналу не спричиняє негативного впливу на ступінь точності і, навіть навпаки, робить переклад змістовним, емоційно забарвленим. Тут дуже важливо зберігати форму вираження думки, а саме такий підхід до перекладу фразеологізмів є найбільш плідним.

Для правильного вирішення питання про переклад конкретних фразеологічних одиниць, перекладач повинен ясно усвідомлювати, який з способів він використає. Перекладача перед усім мусить хвилювати найбільш точна відповідність загального змісту, емоціонального та стилістичного забарвлення.

Література:

1. Кудіна О. Ф. Компаративні ФО з компонентом “власна назва” у німецькій та українській мовах // Питання романо-германської філології та методики викладання іноземних мов. К., 1977. С. 70-74
2. Овсієнко Л.О. Фразеологізми з оцінним компонентом значення у німецькомовному художньому тексті // Українські студії у європейському контексті : зб. наук. пр. Мелітополь, 2021. Вип. 3. С. 259-263.
3. Deutsch-ukrainisches phraseologisches Wörterbuch in zwei Bänden von W.I. Gawris und O.P. Prorotschenko. K., 1981, Band II – С. 355-377

Сторчеус С. В., к. філол. н.
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ПРОМОВИ ВІНСТОНА ЧЕРЧИЛЛЯ «BLOOD, TOIL, TEARS AND SWEAT»

Промова Вінстона Черчилля «Blood, Toil, Tears and Sweat» є однією з найбільш знакових промов, яка не втрачає своєї актуальності й у сучасному світі. Вона була проголошена 13 травня 1940 року перед Палатою громад Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії як перша промова Вінстона Черчилля на посаді прем'єр-міністра.

Переклад промови Вінстона Черчилля вимагає від перекладача не тільки гарного володіння мовами оригінала та перекладу та вміння застосовувати перекладацькі перетворення на різних рівнях, а й глибоких фонових знань з